

MONETĀRAIS BIĻETENS 2009

2

Iekšzemes pieprasījuma kritumam ietekmējot patēriņa cenu gada inflāciju vairāk nekā pievienotās vērtības un akcīzes nodokļa palielinājumam, februārī turpinājās gada inflācijas samazinājums (līdz 9.6%, zemākajam līmenim kopš 2007. gada jūlija). Ārējās vides pasliktināšanās, tautsaimniecības dalībnieku konfidences vājināšanās un kredītešanas tempa lejupslīde noteica ekonomiskās aktivitātes tālāku kritumu. Par to liecināja pieejamie reālā sektora darbības rādītāji un nodokļu ieņēmumu sarukums. Ekonomiskā lejupslīde atspoguļojās ārējās nesabalansētības samazinājumā – janvārī maksājumu bilances tekošajā kontā deficītu nomainīja pārpalikums. Turpināja palielināties bezdarbs – februārī tā līmenis pieauga līdz 9.5%. Situācija finanšu tirgos saglabājās stabila. To veicināja valdības februāra nogalē saņemtais ES aizdevums 1 mljrd. eiro apjomā.

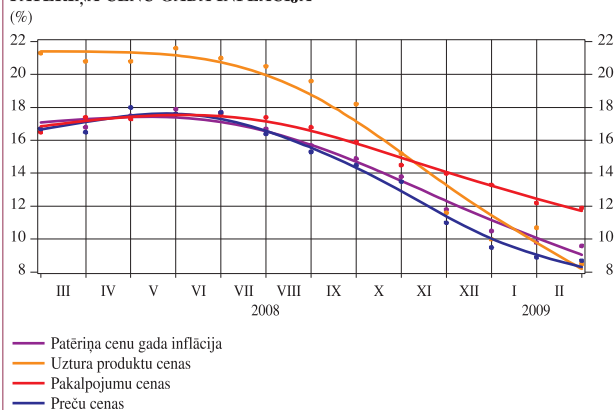
Februārī akcīzes nodokļa palielinājums ietekmēja degvielas, alkoholisko dzērienu, bezalkoholisko dzērienu un kafijas cenu pieaugumu (kāpums attiecīgi 12.4%, 8.4%, 5.3% un 10.1%). Palielinājās arī tabakas izstrādājumu cenas (par 13.2%), tirdzniecībā nonākot cigaretēm ar paaugstināto akcīzes nodokli. Pieprasījumam strauji kritoties, cenas samazinājās pārtikas precēm (par 0.7%), īpaši piena produktiem (par 4.5%) un dārzeņiem (par 4.2%). Patēriņa cenu gada pamatinflācija bija 6.6%.

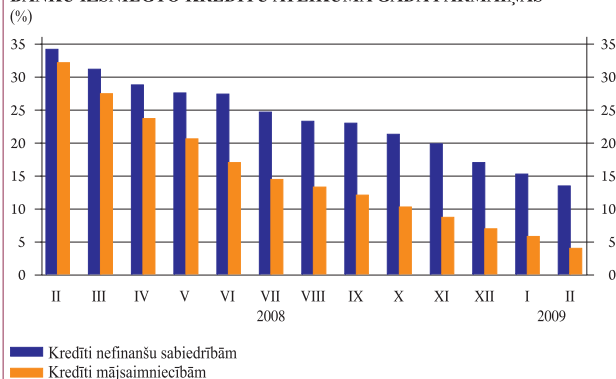
Joprojām mazinoties gan iekšējam, gan ārējam pieprasījumam, turpināja paātrināties produkcijas izlaides lejupslīdes temps apstrādes rūpniecībā. Janvārī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu tās pēc darbadienu skaita izlīdzinātais fiziskā apjoma indekss samazinājās par 27.2%, ražošanai nozīmīgi kritoties gandrīz visās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs. Strauja lejupslīde joprojām bija vērojama mazumtirdzniecībā – tās (t.sk. automobiļu tirdzniecības un autodegvielas mazumtirdzniecības) apgrozījums salīdzināmajās cenās janvārī saruka par 29.9%. Būtiski mazinājās arī eksports (par 25.3%), bet importa kritums bija vēl straujāks (36.1%). Stabilāka bija situācija transporta nozarē – februārī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu dzelzceļa kravu apgrozījums samazinājās tikai par 0.7%, bet kravu apgrozījums Latvijas ostās – par 0.8%.

Februārī valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumiem salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo mēnesi sarūkot par 3.5%, bet izdevumiem pieaugot par 11.4%, valsts konsolidētajā kopbudžetā izveidojās 51.8 milj. latu finansiālais deficīts, bet šā budžeta no gada sākuma uzkrātais pārpalikums saruka līdz 6.8 milj. latu. Valsts konsolidētā kopbudžeta nodokļu ieņēmumi bija par 21.1% mazāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Straujais privātā patēriņa kritums noteica pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu samazināšanos par 35.5%. Ievērojami kritās arī ar darba samaksu saistīto nodokļu ieņēmumi – iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi saruka par 23.2% un sociālās apdrošināšanas iemaksas – par 29.0%. Lai gan vairākas budžeta izdevumu pozīcijas (atalgojums, preces un pakalpojumi, kapitālie izdevumi) samazinājās, kopējo izdevumu pieaugumu noteica izdevumu kāpums sociālajiem pabalstiem (par 40.3%) un subsīdijām un dotācijām (par 21.1%). Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds februāra beigās sasniedza 3 308.8 milj. latu. Tā pieaugumu mēnesī laikā noteica ārējā parāda palielinājums, valdībai saņemot ES aizdevumu.

Turpinājās kredītešanas tempa palēnināšanās, tomēr kredītu gada pieauguma temps joprojām bija pozitīvs (februārī – 8.4%). Finanšu resursu ieplūde apturēja naudas piedāvājuma kritumu. Februārī M3 palielinājās par 42.9 milj. latu, tā gada

PATĒRIŅA CENU GADA INFLĀCIJA

BANKU IZSNIEGTO KREDĪTU ATLIKUMA GADA PĀRMAIŅAS

Legend: Kredīti nefinanšu sabiedrībām (blue), Kredīti mājsaimniecībām (orange)

krituma tempam samazinoties līdz -4.2%. Pieauga arī M2 un M1, to gada samazinājuma tempam sarūkot attiecīgi līdz -4.3% un -14.4%. Naudas piedāvājumu joprojām mazināja skaidrās naudas pieprasījuma kritums – skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs) saruka par 3.4%. Savukārt piesaistīto noguldījumu atlikums pieauga (noguldījumu uz nakti – par 1.8%, noguldījumu ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem – par 0.7% un noguldījumu ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem – par 4.6%). Arī kopumā rezidentu finanšu iestāžu, nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību noguldījumu atlikums pieauga, tā gada samazinājuma tempam sarūkot līdz -3.3%. Nedaudz kritās mājsaimniecību, bet palielinājās finanšu iestāžu un nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikums. Latos veikto noguldījumu atlikums samazinājās par 1.7%, bet eiro veikto noguldījumu atlikums pieauga par 5.9%.

Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums februārī saruka par 60.3 milj. latu jeb 0.4%. Nedaudz samazinājās gan mājsaimniecībām, gan finanšu iestādēm, gan arī nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu atlikuma gada pieauguma temps (attiecīgi līdz 3.9%, 2.5% un 13.4%). Pārmaiņas kredītu veidu dalījumā bija līdzīgas – visu kredītu veidu atlikumi mēneša laikā nedaudz saruka: komerc kredīta – par 0.8%, industriālā kredīta – par 0.5%, mājokļa iegādei izsniegto kredītu – par 0.2% un patēriņa kredīta – par 0.7%. Latos izsniegto kredītu atlikums samazinājās par 49.5 milj. latu un eiro izsniegto kredītu atlikums – par 16.5 milj. latu.

Februārī turpināja sarukt Latvijas banku sektora ārzemju saistības, īpaši aizņēmumi no mātesbankām (kritums – 308.2 milj. latu). Savukārt mazāk nekā iepriekšējos mēnešos samazinājās nerezidentu ne-MFI noguldījumu atlikums. Ārzemju aktīviem sarūkot mazāk, MFI (izņemot Latvijas Banku) tīro ārējo aktīvu negatīvais rādītājs samazinājās par 201.1 milj. latu.

Naudas bāze M0 februārī palielinājās, augot banku noguldījumu atlikumam Latvijas Bankā. Rezervju prasību apjomam gandrīz nemainoties un latu likviditātei pieaugot, palielinājās virsrezerves banku kontos Latvijas Bankā. Skaidrās naudas apgrozībā un naudas bāzes gada pieauguma temps februārī saglabājās negatīvs (attiecīgi -4.9% un -16.1%).

Februārī lata kurss īslaicīgi pietuvojās intervenču koridora augšējai robežai un Latvijas Banka veica nelielas intervences valūtas tirgū, neto pārdodot ārvalstu valūtu 24.7 milj. latu apjomā. Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi palielinājās par 26.7%, un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrajiem ārējiem aktīviem mēneša beigās bija 140.5%. Centrālās bankas rezervju straujo kāpumu noteica valdības ārvalstu valūtas līdzekļu atlikuma pieaugums, saņemot ES aizdevumu. Palielināja ietekme uz centrālās bankas naudas piedāvājumu bija valdības latos veiktā noguldījuma atlikuma Latvijas Bankā sarukumam (par 150.1 milj. latu) un nelielam valūtas mijmaiņas darījumu atlikuma kāpumam, savukārt bankām izsniegto kredītu atlikums gandrīz nemainījās.

Februārī starpbanku tirgū uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme un vidējais RIGIBOR kredītiem uz nakti bija attiecīgi 3.2% un 4.1% (par 0.3 un 1.2 procentu punktiem mazāk nekā janvārī). Savukārt 3, 6 un 12 mēnešu RIGIBOR nedaudz pieauga un februāra beigās bija attiecīgi 11.30%, 12.30% un 12.90%. Nedaudz palielinājās nefinanšu sabiedrībām latos un ārvalstu valūtā izsniegto kredītu, kā arī mājsaimniecībām ārvalstu valūtā izsniegto kredītu un latos mājokļa iegādei izsniegto kredītu procentu likmes. Jau otro mēnesi turpinājās spēcīgs termiņnoguldījumu procentu likmju kritums.

Februārī Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra un Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss attiecībā pret latu pieauga (attiecīgi par 3.2% un 3.7%), bet Japānas jenas kurss samazinājās (par 5.0%).

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI	2009	
	I	II
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātas pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	-23.9	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	2.2	1.1
Pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (%)	14.9	14.3
Gada (%)	9.8	9.6
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	6.1	6.6
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	90 436	103 731
Bezdarba līmenis	8.3	9.5
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansālā bilance (milj. latu)	58.6	6.8
Ārējā tirdzniecība (milj. latu)		
Eksports	246.2	*
Imports	393.5	*
Balance	-147.3	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēl nav.

Avots: LR Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

MONETĀRIE RĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)	2009	
	I	II
MFI¹		
M3	5 942.1	5 985.0
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	82.1	83.6
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	3.1	3.1
M2	5 856.8	5 898.3
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 447.7	2 464.3
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	271.1	283.6
M1	3 138.0	3 150.4
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	832.2	803.9
Noguldījumi uz nakti	2 305.9	2 346.5
Tīrie ārējie aktīvi	-5 871.3	-5 071.2
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām	14 552.2	14 491.9
Kredīts valdībai	1 160.3	985.3
Centrālās valdības noguldījumi	1 398.9	1 884.9
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 361.7	2 350.6
Latvijas Banka		
M0	1 895.9	2 025.4
Skaidrā nauda apgrozībā	949.7	922.2
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	930.3	1 091.8
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	15.8	11.4
Tīrie ārējie aktīvi	2 246.8	2 845.8
Tīrie iekšējie aktīvi	-351.0	-820.4
Kredīti	-118.6	-576.2
MFI	595.3	592.8
Valdībai (neto)	-713.9	-1 169.0
Pārējie aktīvi (neto)	-232.4	-244.2
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	3 581.38	4 371.58
Zelts	167.64	185.40
Speciālās aizņēmuma tiesības	2.01	0.53
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.06
Ārvalstu konvertējamās valūtas	3 411.67	4 185.59
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	4 695.92	5 555.82
Zelts	219.81	235.62
Speciālās aizņēmuma tiesības	2.64	0.68
Rezerves pozīcija SVF	0.08	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	4 473.39	5 319.44

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI	2009	
	I	II
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	3.6	3.3
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	12.0	12.1
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti latos)	20.3	19.5
t.sk. mājokļa iegādei	11.1	12.4
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	6.1	6.9
Kredīti māsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	7.1	7.3
t.sk. mājokļa iegādei	6.2	5.9
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un māsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	5.7	5.6
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.1	1.2
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	8.7	7.4
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	1.0	1.0
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	2.4	1.8
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.5	0.5
Māsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	3.1	2.8
Māsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.0	0.9
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	6.0	6.0
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5360	0.5530
Ls pret GBP	0.7580	0.7860
Ls pret 100 JPY	0.5960	0.5660
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)

	2009	
	I	II
MFI rezerves	1 063.9	1 222.6
Nacionālā valūta kasēs	117.6	118.3
Noguldījumi Latvijas Bankā	946.3	1 104.4
Ārzemju aktīvi	4 766.1	4 580.7
Ārvalstu valūta kasēs	69.0	60.7
Prasības pret MFI	2 610.5	2 467.5
Prasības pret ne-MFI	1 937.3	1 933.9
Pārējie aktīvi	149.3	118.6
Prasības pret centrālo valdību	1 081.5	905.0
Prasības pret vietējo valdību	78.7	80.2
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	377.4	389.3
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	7 863.0	7 820.7
Prasības pret mājsaimniecībām	6 385.2	6 360.2
Neklasificētie aktīvi	986.0	1 055.1
Pamatlīdzekļi	195.4	194.1
Nauda ceļā	27.9	24.5
Pārējie aktīvi	299.6	322.4
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	463.1	514.1
Aktīvi pavisam	22 601.9	22 413.9
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>382.6</i>	<i>365.8</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 259.0	1 231.0
Valsts nefinanšu sabiedrību	84.8	91.8
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	546.0	522.7
Mājsaimniecību	628.2	616.5
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 257.5	1 241.5
Valsts nefinanšu sabiedrību	154.2	173.3
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	459.8	441.8
Mājsaimniecību	643.6	626.4
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 461.3	2 578.6
Valsts nefinanšu sabiedrību	41.7	33.7
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	785.1	886.6
Mājsaimniecību	1 634.5	1 658.3
Centrālās valdības noguldījumi	685.0	715.8
Vietējās valdības noguldījumi	207.7	207.0
Tranzītfondi	3.5	3.5
Ārzemju pasīvi	12 884.2	12 497.7
Saistības pret MFI	9 149.9	8 843.0
Saistības pret ne-MFI	3 335.9	3 244.5
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	398.5	410.2
Saistības pret Latvijas Banku	595.3	592.8
Emitētie parāda vērtspapīri	179.8	178.1
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	82.1	83.6
Kapitāls un rezerves	1 760.7	1 746.5
Rezidentu	1 024.6	1 008.0
Nerezidentu	736.1	738.5
Uzkrājumi parādiem un saistībām	430.5	474.7
Neklasificētie pasīvi	795.2	863.1
Nauda ceļā	96.9	93.6
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	277.4	299.9
Saistības pret rezidentu MFI	420.9	469.5
Pasīvi pavisam	22 601.9	22 413.9
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>382.6</i>	<i>365.8</i>

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).